СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI. | Олифантъ, Па. Четверъ 2-го Цвѣтня 1903. | Число 14.

Що чувати въ свѣтѣ.

Стара се байка якъ свѣтъ, що коли европейскій володарь котрои небудь зъ конституційныхъ державъ хоче побôльшити свою армію, такъ страшить пôдданыхъ марою войны. Вôдъ сусѣда, мовлявъ, грозить намъ поважна небезпека, ся або та держава глядить на насъ ворожимъ окомъ и мы, для удержаня мира, мусимо побôльшити армію. Легковѣрній горожане данои державы звычайно дають ся зловити на таку полову тай берутъ новый тягаръ на свою спину. Подôбными средствами почипають також руководити ся верховодячій круги Сп. Державъ. Вôдъ колькохъ лѣтъ забаглося имъ великои военнои фльоты, тому трублять мовь на огонь, що треба будувати якъ найбôльше военныхъ кораблѣвъ, бо на нашу републику напосѣло ся тьма-тьменна ворогôвъ. Для обороны вôтчины — кричать лицемѣры — для еи славы и могучости повиненъ народъ выдавати що року по колькадесять міліонôвъ долярôвъ на побôльшене военнои маринарки! Тодѣ вороги будуть насъ бояти ся, а свѣтъ цѣлый отворить ся для насъ.

И народъ — якъ народъ одушевляе ся тымъ, дае, або мовчки киває головою, коли конґресъ ухвалює величезній грошѣ на ту цѣль. Ось и при кôнци лютого с. р. ухвалено опять 82 міліоны долярôвъ. За тѣ грошѣ мае ся збудувати 4 боевій кораблѣ первои клясы, найновѣйшои конструкціи, 2 сильній панцирники другои клясы и колькана́йцять меншихъ. Сего одначе за мало еще верховодамъ.

Міністерство маринарки выробило и оповѣстило оногды порôвнуючу табелю силъ морскихъ Нѣмеччины и Сп. Державъ, якою намагае ся доказати, будьтобы нѣмецка военна фльота мала рѣшучу перевагу надъ американьскою. Выходить зъ тои табелѣ, що Сп. Державы мають первоядныхъ боевыхъ панцерникôвъ 10. а Нѣмеччина 19, другорядныхъ мають Сп. Державы 9 а Нѣмеччина 11, инныхъ военныхъ кораблѣвъ 50, а Нѣмеччина 162. Супротивъ сего, що буцѣмъ-то Нѣмеччина мае бути найбôльшимъ ворогомъ Спол. Державъ, порѣшило міністерство домагати ся вôдъ слѣдуючого конґресу ухвалени [illegible] міліоновъ долярôвъ на будову новыхъ кораблѣвъ.. И такъ буде вѣчно, [illegible]къ безъ кôнця. Міліоне[illegible]ть великои фльоты, [illegible] а въ данôмъ случаю [illegible] зъ успѣхомъ боро[illegible]ахъ интересôвъ, а ты народе платп.

Мѣжь тымъ вже теперь военна фльота Сп. Державъ е въ дѣйсности сильнѣйша вôдъ нѣмецкои. Що до по-ему и уоруженя перевысшають американьскій кораблѣ нѣмецкихъ о цѣле небо, та міліонеры хочуть еще больше.

Губернаторови Пенсилвеніи, Пенінекерови, предложено позавчера новый законъ, якимъ въ цѣлой Пенсилвеніи вводить ся 8-годинный день працѣ для углекопôвъ. Сей законъ ухвалено дня 20. марця с. р. въ краевôмъ соймѣ въ Гарисбурґу, Па. помимо сильнои опозиціи углярныхъ бароновъ. Тымъ кровопійцямъ здае ся, що коли законодатне тѣло ухвалить яку полекшу для робôтникôвъ, такъ свѣтъ переверне ся до горы ногами.

Робôтнича преса одушевляе ся новымъ закономъ и называе его великою побѣдою робôтникôвъ надъ капіталістами. Не знати одначе, чи не буде вôнъ новымъ товчкомъ до спорôвъ и страйкôвъ. Въ наслѣдокъ зменшеня годинъ працѣ, капіталісты схочуть обнизити платню робôтникôвъ, на що тѣ послѣдній нѣколи не згодять ся. Ось и товчокъ до нового страйку.

Розличній газардовій гры въ грошѣ такъ розповсюднили ся въ державѣ Вашингтонъ, що краеве правительство было спонукане обмежити ихъ законами. Соймъ (леджіслейчръ) ухваливъ недавно въ Олімпіи, Вашп. „білъ“, якій газардову гру въ грошѣ кладе на рôвнѣ изъ злочиномъ рабунку и крадѣжи. Кого зловлять при картахъ або при иншôй грѣ въ грошѣ, той буде караный такъ само, якъ и розбишака, що ограбивъ кого середъ шляху або злодѣй, котрый вкравъ коня.

Вôдъ часу до часу доходять вѣсти зъ филиппиньскихъ островôвъ, котрѣ говорять ясно, що тамъ еще неподавлено ворохобнѣ. Ось и передъ колькома днями ватага ворохобникôвъ здобула мѣсто Суріяґо, на островѣ Минденео. Инспекторъ Клэркъ и колькохъ нашихъ Американцѣвъ погибло зъ ихъ рукъ. Въ загрожену околицю выслано сильный вôддѣлъ американьского войска.

Домашна война у Венезуели, безпорядки и анархія дойшли вже мабуть до найвысшои, точки коли президентъ Кастро передавъ минувшого тыжня заяву до венез. конґресу, якою зрѣкае ся свого уряду. Маемо безлѣчь ворогôвъ — каже президентъ въ своѣй заявѣ — въ краю кипить революція, не притихають кровавй мѣжусобицѣ партій, ширить ся невдоволане одиницъ, край бѣднѣе и доходить до краю пропасти. Щобы зарадити лиху, я зрѣкаю ся уряду президента. Може народъ выбере собѣ теперь лѣпшого, енерґічнѣйшого и симпатичнѣйшого президента, котрый вспѣе погодити ворожй собѣ партіи, завести миръ въ краю и пôднести добробитъ.

Надъ заявою президента прійшло въ сенатѣ до горячихъ дискусій. Однй доказували, що лише новый президентъ вспѣе завести ладъ въ державѣ, а другй, що пôдъ теперѣшну пору, въ часѣ домашнои войны и загального розладу тяжко булобъ выбрати енерґічнѣйшого и способнѣйшого президента вôдъ п. Кастра. По довгихъ хороводахъ порѣшивъ сенатъ не приняти резиґнаціи през. Кастра, а делеґація, зложенôй зъ найповажнѣйшихъ сенаторôвъ, повело ся наклонити его до позôстаня на урядѣ.

Больша половина жителѣвъ Венезуелѣ приняла сю вѣсть зъ великою радостію.

Угорскй соціялісти, радикали и т. зв. партія Кошута аґітують що мога противъ вôйскового предложеня, яке мае на цѣли побôльшити армію Австро-Угорщины. Предложене перейшло вже въ австрѣйской радѣ державной, та за те на Угорщинѣ не пôде зъ нимъ такъ гладко. Въ угорскôмъ парляментѣ нема, бачите, польскихъ шляхтичѣвъ, котрѣ все ухвалятъ, чого лише забажае австрійске правительство.

Ту е бôльше свѣдомыхъ людей, бôльше добрыхъ патріотôвъ, котрѣ знають, що велика армія не принесе добра для ихъ вôтчины.

Аґітація опозиційныхъ партій довела вже до грôзныхъ розрухôвъ и демонстрацій. Въ Будапештѣ демонстровало передъ двома тыжнями 10 тысячь людей, при чôмъ повыбивано богато вôконъ и нароблено безлѣчь шкоды. Завôзвана поліція розôгнала демонстрантôвъ и арештувала 60 проводирѣвъ. Колькана́йцять демонстрантôвъ було при тôмъ раненыхъ.

Такъ само въ парляментѣ стрѣнуло ся вôйскове предложене зъ сильною опозиціею. Послы зъ партіи Кошута розпочали навѣть обструкцію и ведуть еѣ зъ цѣлою рѣшучостію. Парляментъ вôдъ колькохъ тыжнѣвъ ставъ ся неспособнымъ до дальшои працѣ.

У Франціи розвязано вже всѣ духовній конґреґаціи и выгнано зъ краю больщу половину католицкихъ монахôвъ. Французы не хочуть годувати своею кервавицею нащадкôвъ темноты, неробôвъ и дармоѣдôвъ. Дня 26. м. м. порѣшивъ французкій парляментъ выключити также зъ Франціи чинъ монахôвъ Картузôвъ. Звѣсній они зъ того, що займали ся выробомъ славнои горѣвки, званои Бенедиктиньскою. Монахи робили на тôмъ міліоны, хочь погано розпоювали людей. На грѣхъ не звертали уваги... Больша часть на выгнаныхъ зъ Франціи монахôвъ и монахинь еміґрує до Австріи и до Сп. Державъ.

Испаньскій король Альфонсъ XIII. пôдписавъ декретъ, якимъ розвязано кортезъ испаньскій парляментъ. Новй выборы розписано на день 26. с. м. Сподѣютъ ся, що при выборахъ упаде зненавиджена клерикальна партія, котра колько лиха надѣлала для Испаніи. Доси пôдпомагала и пôддержувала поповъ стара королева-реґентка, та теперь вôдсунено еѣ вôдъ участи въ правлѣню, а молодый король не дуже любить клерикалôвъ. Є отже надѣя, що при сильной аґітаціи, яку вже розпочали поступовй елементы, клерикалы упадуть.

Пôдъ натискомъ Австріи, Росіи, Италіи и прочихъ державъ, згодила ся Туреччина вводити постепенно деякй реформы въ Македоніи. Мѣжь иншими вôдкликано колькохъ найбôльше жорстокихъ урядникôвъ, оголошено загальну амнестію, себъ-то помилуване, ворохобникôвъ и т. п. Македонцѣ не довѣряють одначе зрадливому Туркови и дальше приготовляють ся до великого повстаня.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Цвѣтень		
2	Ч.	Йоана муч., Сергія
3	П.	Якова испов., Томы
4	С.	Василія
5	Н.	5. посту Никона, Лидія
6	П.	Захаріи, Якова
7	В.	Благовѣщеня
8	С.	Собôръ арханг. Гавриїла

Справы церковній.

О. Д. Добротвôръ перенѣсъ ся зъ McKeesport, Pa до Troy, N. Y. а о. В. Нижанковского зъ Granville, N. Y. до McKeesport, Pa. Та перемѣна священикôвъ наступила за згодою рады духовнои. О. Д. Добротвора представивъ рускôй громадѣ въ Troy, N. Y. о. П. Тимкевичь зъ Yonkers, N. Y. а о. В. Нижанковскій о. Стефановичь зъ Pittsburg, Pa.

Всѣ галицкй священики вôдправили поминальне Богослужене за душу бл. п. о. А. Бончевского.

Повѣдомляе ся всѣ тй рускй громады, котрй не мають свого священика а бажали бы вôдбути великодну сповѣдь, то рада духовна вышле имъ по змозѣ священика ажь по святахъ. Тй мѣсцевости, що мають недалеко до котрого зъ нашихъ священикôвъ на случай потребы най удають впростъ до нихъ.

Вôдъ рады духовнои тов. „Р. Ц. Г.“

о. Ив. Константиновичь, (голова), Ст. Макаръ, секретарь.

— **Якъ** вже звѣстно о. Н. Шерегелѣй угорскій священикъ померъ 17-го Февруара с. р. на своѣй парохіи въ Globeville, Colorado. Теперь довѣдуемо ся зъ дописи п. Е. Деметра друкованôй въ А. Р. Вѣстнику, що помимо сего, що про смерть покôйника и парохіяне и жена о. Шер. повѣдомляли телеґрафічно ажь трехъ священикôвъ: о. Поливку, главного духовника »Соединенія«, о. А. Годобая, визитатора и шваґра небôщика, то мимо того однакъ жаденъ за нихъ на похоронъ не поѣхавъ и руского священика похоронивъ айрискій попъ! Чи се не встыдъ, чи се не ганьба?? Гоноры на себе принимати и грати великихъ панôвъ е кому а вôддати послѣдну прислугу свому брату во Христѣ на те васъ не стаги?, Тажь пок. о. Шерегелій, о скôлько не мылимо ся, бувъ членомъ „Соединенія“ и псячимъ обовязкомъ о. Поливки главного духовника „Соединенія було поѣхати на похоронъ. Але о. Поливка, що звыкъ всюды на передъ пхати ся зъ червоною шапкою и поясомъ якось не поѣхавъ. Чому? Бо въ тôмъ не видѣвъ для себе жадного бизнесу, бо дорога до Globeville коштуе грошѣ. котрй хто знае чи було-бы ему кому звернути... Зъ сеи самои мабуть причины не поѣхавъ на похоронъ нѣ о. Годобай нѣ шваґеръ небôщика нѣ жаденъ зъ колькадесять угорскихъ священикôвъ, що сидять въ Америцѣ! Єсли-жь до свого брата въ Христѣ, краяна та шкôльного товариша тй духовній отцѣ показали такъ мало серця то можна подумати собѣ якъ они обходять ся зъ своими парохіянами.

— **Руска** громада въ Финъ Крикъ, Саск. (Канада просить отсею дорогою Всч. оо. Жолдака и Заклиньского, абы въ важнôмъ интересѣ подали си свою адресу. Тамошній Русины писали вже 4 листы до о. Жолдака, а 2 до о. Заклиньского, та мабуть черезъ неточну адресу листы не дôйшли, бо доси не мають вôдповѣды на нихъ. Най Всч. оо. дадуть имъ знати о собѣ на адресу:

A. Hrycak, Postmaster,
P. O. Alvene, Sask.

— **Православна** церква въ Олдфорджь, Па. згорѣла минувшои пятницѣ разомъ зъ мешканемъ для священика. Огонь повставъ въ церквѣ зъ незвѣснои доси причины и такъ скоро розширивъ ся, що заки надоспѣла пожарна сторожа, вже не було що ратувати. Вынесено лише колька образôвъ и дорожшыхъ рѣчей зъ церкви, а все проче згорѣло до самыхъ основъ. Сусѣднй домы и будинкы уратовано.

— **Чого** вже нынѣ не крадуть? Въ Донморъ, коло Скрентонъ, Па. украдено по похоронному пôдприемцеви Лічвитови трупа Стефана Дембровского, котрого пôдприемець мавъ вôдставити до товариства анатомічного въ Филадельфіи, Па. Покôйника украдено середъ ночи, а хто допустивъ ся сеи цѣкавои крадѣжи — не звѣсно.

— **Властителѣ** майнôвъ оповѣщують въ часописяхъ, що 10 процентову подвышку, котру присудивъ для майнерôвъ мировый судъ, почавши вôдъ новембра 1902. р., не будуть выплачувати нарадъ, лише ратами.. Деякй компаніи, якъ Рединьска, Лівайска, „D & H“ и пр. порѣшили выплатити въ 3-ехъ ратахъ (разъ изъ пейдою) але е и такй, що лякають ся, абы робôтники не розбогатѣли, тому розложили выплату проценту на 6 а навѣть и на 12 ратъ.

— **Страйкова** арбітрацийна комісія обчислила, що послѣдный страйкъ при твердôмъ углю запричинивъ 100 міліонôвъ долярôвъ втраты. Зъ того втратили властителѣ майнôвъ 46 а робôтникôвъ 25 міліонôвъ долярôвъ.

— **Зрадникамъ** робôтничои справы („скебамъ“) робить ся теперь горячо въ Пенсилвеніи, коли майнеры выграли страйкъ.

На шинахъ зелѣзницѣ „Редингъ Р. Р.“ биля Шамокінъ, Па. найдено оногды бездушного трупа робôтника Антона Рыбецкого (Поляка). Догадують ся, що довершено ту убійства зъ мести, бо Рыбецкій скебувавъ пôдчасъ послѣдного страйку майнерôвъ. На трупѣ слѣдні знаки вôдъ побоѣвъ. Доси не выслѣджено убійникôвъ и мабуть нѣхто ихъ не выслѣдить.

Зъ иншихъ сторôнъ доносять також про вороже поведенє зъорґанізованыхъ углекопôвъ супротивъ „скебôвъ.“

— **Жертвою** огню упала минувшого тыжня велика бреха коло стаціи Музикъ, одна зъ найбôльшихъ въ охрестности Олдфорджъ и Дурией, Па, наслѣдкомъ чого лишило ся безъ роботы около 1200 робôтникôвъ. Брехa була власностію „Пенсилвенія Колъ Ко.“, Шкода выносивъ поверхъ 100 тысячь долярôвъ.

— **Пôдчасъ** оногдѣшнои бурѣ потонувъ коло Сенъ Френсиско, Кал. парусовый корабель незвѣсно имени. Зъ корабельной залогы не уратовано нѣкого, бо море було такъ розбурхане що о ратунковôй акціи не могло бути и бесѣды.

☛ **Просимо** нашихъ читателѣвъ, щобы при змѣнѣ адресы подавали також свой давный адресъ.

Редакція.

Петро Дорошенко
ГЕТЬМАНЪ УКРАИНЫ.

На передъ Дорошенко
Веде свое вôйсько
Вôйско запорожске
Хорошенько.

По смерти Богдана Хмельницкого наставъ дуже сумный часъ на Украинѣ. Черезъ незгоду помѣжь Русинами, роздерли вороги нашу вôтчину на двѣ части. Украина по правôмъ боцѣ Днѣпра перейшла пôдъ руку Ляхôвъ а лѣвобережна прилучилась до Москалѣвъ. Але анѣ Польща анѣ Росія не мали еще тогды такои силы, абы знищити усю козацку волю у насъ. Наши козаки выбирали самѣ собѣ своихъ гетьманôвъ, а цѣла власть Ляхôвъ та Москалѣвъ была лише у тôмъ, що Украина мусѣла платити означеный податокъ, котрый збирали таки самѣ украиньски власти.

Та хоть у се лихе веремя було богато поганыхъ людей, котрѣ помагали ворогамъ здôймати изъ Матери Руси полатану сорочку, котрѣ въ злуцѣ зъ ворогами шукали своеи корысти, ôднакъ были и тодѣ добрѣ сыны батькôвщины, котрыхъ серце рвало ся на видъ тои пропасти, надъ якою стоить Русь.

Однымъ зъ такихъ великихъ сынôвъ Украины бувъ гетьманъ Петро Дорошенко, котрого козаки выбрали гетьманомъ правобережнои Украины въ 1665 р.

Вôнъ зрозумѣвъ сейчасъ, що Русины не можуть вѣрити анѣ Ляхамъ, анѣ Москалямъ, бо одни и другѣ кривдять нашу вôтчину и старають ся усѣхъ насъ закувати въ кайданы. Вôнъ видѣвъ, що присяга польскихъ крулѣвъ и московскихъ царôвъ е хиба на тое абы лекше пôддурити народъ, що жаденъ зъ ворогôвъ не дотримае еи нѣколи, а буде старати ся завести неволю и пôрвати усѣ права Украины.

Томужъ то вôнъ мѣркувавъ у своѣй души, абы обѣ подѣлени части Украины злучити разомъ и пошукати якогось иншого помôчника, котрый бы дававъ бôльшу заруку своеи вѣрности. Єму здавало ся, що найлѣпшимъ союзникомъ для Русинôвъ буде Турокъ. Вôнъ гадавъ собѣ — и справедливо, що Турокъ не стурчить Русинôвъ нѣколи, а мѣжь тымъ Полякъ чи Москаль схоче доконче Русинôвъ або сполыщити або вчинити Москалями.

Мѣжь тымъ по лѣвôмъ боцѣ Днѣпра бувъ гетьманомъ Мартинъ Брюховецкій, чоловѣкъ хиткій и безхарактерный. Тому, що народъ его не любивъ, вôнъ шукавъ опѣки у московского царя. Той наславъ на Украину воеводъ и бояръ московскихъ, котрѣ збирали данину вôдъ народу; при тôмъ грабили и здирали хлопôвъ и мѣщанъ, лаяли и били людей. Народъ не мôгъ вже довше стерпѣти такои кривды и ставъ убивати Москалѣвъ.

Побачивъ Брюховецкій, що бѣда, що народъ може звернути ся и противъ него; хотѣвъ проте задобрити Русинôвъ та выступивъ противъ Москалѣвъ и самъ, просячи Дорошенка о пôмôчь.

Але Дорошенко зажадавъ вôдъ него упередъ всього, щобы вôнъ зрѣкъ ся своеи гетьманьскои власти та щобы признавъ его, Дорошенка, гетьманомъ цѣлои Украины. Коли Дорошенковѣ послы прийшли изъ тымъ до Брюховецкого, тотъ розгнѣвавъ ся дуже и въ лютости казавъ усѣхъ тыхъ послôвъ замордувати, а самъ замѣсть противъ Москвы, пôшовъ вôйною противъ Дорошенка. За те збунтовали ся козаки противъ него, звязали его и передали въ руки Дорошенкови. Та заки ще судъ надъ нимъ вôдбувъ ся, що-горячѣйшѣ козаки розсѣкли Брюховецкого шаблями. (въ маю 1668 р.)

Теперь скликавъ Дорошенко матингъ изъ усѣхъ Русинôвъ та спытавъ ся, изъ кимъ трымати, чи зъ Ляхами чи зъ московскимъ царемъ. Але народъ анѣ чути про нихъ не хотѣвъ, а ухваливъ одноголосно, щобы Украина была сама о собѣ та щобы для обороны вôдъ ворогôвъ запевнити собѣ помôчь турецкого султана.

Теперь прийшло до вôйны помѣжь Украиною а Москвою. Наши козаки въ одну хвилю прогнали Москалѣвъ зъ цѣлого краю — не лишили анѣ на насѣнє. Царске вôйско не годно было устояти противъ напору силы. Цѣла Украина стала вольною державою пôдъ рукою славного Дорошенка. Та на бѣду мусѣвъ вôнъ вертати скоро на правобôчну Украину, бо тамъ збирали ся Ляхи противъ него. Дорошенко пôшовъ туды, лишаючи на лѣвôмъ боцѣ яко свого заступника, осаула Дамяна Многогрѣшного. Та ледви вôдôйшовъ Дорошенко, а вже Многогрѣшный порозумѣвъ ся зъ Москалями и при ихъ помочи оголосивъ себе гетьманомъ. По другôмъ знову боцѣ Ляхи пôдперли якогось Ханенка и той такожь ставъ гетьманомъ изъ польскои руки. Але зъ Ханенкомъ уноравъ ся скоро Дорошенко и прогнавъ его у степы, а самъ удавъ ся о помôчь до Турковъ. Сѝ прийшли въ 300.000 вôйска и побили Ляхôвъ та вôдобрали вôдъ Польщѣ Подôле и правобережну Украину.

Теперь ставъ Дорошенко цѣлковитымъ паномъ на однôй половинѣ вôтчины, але вôнъ конче хотѣвъ злучити до купы усю Русь.

Колижь вôнъ видѣвъ, що марнѝ его заходы, коли бачивъ, якъ много Юдôвъ-зрадникôвъ вывело ся у рôднôмъ краю, вôнъ скликавъ велику раду въ 1675 р. въ Чигиринѣ и зрѣкъ ся гетьманьства на рѣчь Самойловича, котрый бувъ гетьманомъ по лѣвôмъ боцѣ Днѣпра.

Вôнъ посвятивъ свою долю и власть на тое, абы Украина не була роздерта, але щобы була цѣла пôдъ одною рукою. Вôнъ гадавъ, що коли всѣ будуть разомъ, то не дадуть ся поневолити ворогамъ такъ легко.

Вôдъ теперь живъ Дорошенко въ мѣстѣ Соснинѣ, де займавъ ся ґосподарствомъ.

Але царь боявъ ся Дорошенка и подарувавъ ему село Ярополче коло Москвы, абы го мати близько себе, а далеко вôдъ Украины. Тутъ мусѣвъ переселити ся Петро Дорошенко и тамъ вôнъ умеръ въ 1698 роцѣ на 71 роцѣ свого вѣку.

Петро Дорошенко се оденъ зъ найлѣпшихъ сынôвъ нашои вôтчины, котрый не шукавъ свого щастя а лишь долѣ рôднои землѣ. Усього вôнъ вôдрѣкъ ся, абы лише зробити се, що вважививъ, що буде добре для батькôвщины. Та его жертва не помогла нѣчого. Лихѝ свои люде помагали нищити и грабити Украину и довели нашу прекрасну вôтчину до тои нужды и бѣды, въ якôй она теперь.

Нашу землю забрали и забирають Москалѣ, Ляхи и Жиды а мы, внуки славныхъ козакôвъ мусимо тѣкати за море, щобъ найти хлѣбъ голоднымъ нашимъ дѣтемъ.

* * *

Кôнь, вôлъ — скотина, а не любить того батога, що сѣче его крижѣ та боки.

Лишь помѣжь Русинами можуть выводити ся такѝ люде, котрѝ гôршѝ вôдъ нерозумнои худобы, котрѝ учать цѣлувати ту руку, котра его бе, котрѝ самѝ хилять свôй здоровый каркъ або пôдъ ляцке або пôдъ царске ярмо. Такъ, на нашôмъ народнôмъ тѣлѣ е великій струпъ-болякъ, котрый треба вырѣзати та выпалити, абы не заразивъ нашои крови.

Тымъ струпомъ е пôдла кацапска зволочь, котра плюе на свое власне гнѣздо, на Русь Украину.

Проте нашимъ покликомъ мусить бути упередъ всього: Прочь зъ царскими рабами, прочь зъ ляхоманами! Зô зрадниками не ма и не може бути згоды. Для нихъ еденъ лѣкъ а то такій якъ для скаженои собаки.

Проте знай Русине, що твôй покликъ теперь:

Прочь зъ хрунями и хрунѣвствомъ!

Американьскій-рускій радикалъ.

Фока.
Оповѣдане Ремі де Ґурмона.

Самъ преторъ выдавъ найточнѣйшѝ приказы декуріонови, якому було велено спôймати Фоку. Сей урядникъ — а züвавъ ся вôнъ Аврелій — мавъ повагу та бувъ собѣ чесною та розумною людиною. Якъ примѣрный заступникъ закона не вживавъ вôнъ нѣколи свойого знаня, свойого слова та засуду на те, щобъ зъ однаковою безглуздою строгôстю здушувати злочинцѣвъ, якихъ приводили передъ його трибуналъ; навпаки, користуючи ся свободою, яка тодѣ була признана судіямъ — вменьшати засудъ пôсля свого власного сумлѣня — любивъ вôнъ улагоджувати ту прикру кару, яку наказувавъ законъ, и неразъ лучалось таке, що скупиндрягъ та немилосерныхъ богатырôвъ засуджувавъ на кару за те, що не хотѣли дати себе обôкрасти, хочь знали добре, що злодѣй бувъ у надто великôй нуждѣ. Бо-жь бувае така мѣра злиднѣвъ, що управнюе людину, яка нѣчогôсѣнько сама не мае, взяти для себе найпотрѣбнѣйшіе въ того, хто мае всього по вуха. Такѝ засуды нынѣ вважались бы найбôльшимъ скандаломъ, а наша мораль обурила ся-бъ на те; та въ четвертôмъ столѣтю, въ Синопѣ въ понтійськôй провінціи, де склала ся отся історія, признавали люде, що не мали нѣякихъ высокихъ принціпôвъ, вповнѣ таку справедливôсть, якою звычайно кермувавъ ся Аврелій; сердитѝ, однакъ переконанѝ въ серци, що дати загинути зъ голоду людинѣ. се такій самый великій злочинъ, якъ и вбити еи своими руками, платили вони кару й давали самохôть милостынѣ нуждарямъ, щобъ не попадати знову у небезпеку, абы хто небудь мавъ ихъ обôкрасти.

Христіяньскѝ идеѣ знайшли помалу и въ Синопѣ для себе приють, якъ и въ великôй части римскои державы, тôльки ще не пôдъ своимъ дѣйснымъ именемъ; те имя все ще було ненависне, а супроти новои реліґіи вôдчували люде якійсь страхъ и вôдразу; тôльки справедливôсть и милосерде, якъ кульгавѝ пôсланцѣ попередники доґмъ, переступили мѣскѝ муры и тихенько шепотѣли дивнѝ слова, якѝ народъ повтарявъ мѣжь собою зъ задивованемъ.

Дѣйснѝ христіяне, що знали про вроджене, смерть и воскресеніе Назарянина, були у Синопѣ тôльки по передмѣстяхъ помѣжь ткачами, та по селахъ помѣжь мужиками та невôльниками великихъ маґнатôвъ; найвызначнѣйшимъ, найученѣйшимъ, а черезъ те й найнебезпечнѣйшимъ уважавъ ся серодъ нихъ Фока, ремесломъ огородникъ, вольный чоловѣкъ, що мавъ невеличкій ґрунтець и продававъ передъ мѣйскою брамою плоды свойого огорода.

На диво, той народъ, що такъ любивъ справедливôсть, люто ненавидѣвъ тыхъ, що були живыми примѣрами справедливости, а самъ Аврелій, лагôдный судія, попадавъ у гнѣвъ и клявъ на всѣхъ богôвъ, коли хто вымовивъ передъ нимъ имя христіянина. Выдано приказы и розпоряджения, щобъ слѣдити и засуджувати кождого, хто вызнававъ нову науку. Аврелій прочитавъ тѝ указы, якѝ йому приславъ намѣсникъ провінціи, и першій разъ у своимъ житю привитавъ радôсно царскій приказъ.

Прикликавши до себе Амазія, начальника тои десятнѣ жовнѣрôвъ, що мала вышукувати злочинцѣвъ, наказавъ йому выслѣдити Фоку и живого чи мертвого приставити його до Синопы.

Наказъ написаный на восковôй табличцѣ звучавъ такъ: „Фока, христіянинъ, богохульникъ, ворогъ цѣсаря и римского народа. Вôдважный розбишака, хитрый заговôрникъ, проводырь громады лютыхъ шибеникôвъ, крôмъ сего чарôвникъ найнебезпечнѣйшого рода; знае таку неймовѣрну штуку, що вбивае зъ далека чи то знаками, чи черезъ страшный звязокъ изъ таемными силами, чи черезъ таемну звязь изъ пôдземными властями. Наближувати ся до него обережно и хитро; ходить може про ваше жите, а на всякій выпадокъ про добро державы“.

Амазій выслухавъ приказу, зôбравъ купку вôдважныхъ леґіонôвъ, — недобиткôвъ изъ боѣвъ зъ варварами — и малый гуртокъ вырушивъ, що троха на вгадъ, бо поліція въ тыхъ часахъ була ще въ примѣтивнôмъ станѣ, та й мѣсце, де заговôрникъ Фока поливавъ свою капусту, не було докладно знане. Воно могло бути на днѣ долины, що середъ лѣсôвъ творила зелену прогалину; отъ туды надумали на самъ передъ завернути и зачерпнути вѣстокъ вôдъ рубачѣвъ.

Въ увѣ хороброго декуріона, що бôльше розколовъ ґотськихъ черепôвъ, чимъ мавъ зубôвъ у ротѣ, ховавсь Фока въ якôйсь мрачнôй печерѣ, за якимись нездобутыми окопами, а загадана йому задача выдалась йому надто тяжкою та прикрою; та пора була гарна, а молодцѣ смѣлѝ. „Що найбôльше — думалось йому — будемъ змушенѝ провести кôлька ночей пôдъ голымъ небомъ пôдъ охороною дванайцято-грудои богинѣ.

Ран-раненько пустили ся вони въ дорогу, а пробираючи ся понадъ потокомъ, що переплывавъ лѣсъ коло Синопы. стали въ пôвдень передъ малою хатиною, вкрытою тросникомъ, за котрою видно було розложеный роскôшный огородъ. Амазій не пôдозрѣвавъ нѣчого; вôнъ застукавъ до дверей и зажадавъ гостинности.

Дверѣ вôдчинили ся, а въ нихъ появивъ ся чоловѣкъ по селяньскому одягненый у коротку туніку, що сягала тôльки до колѣнъ. Його волося було коротке, його борода довга; його выглядъ бувъ лагôдный, и втомленый, його очи, що вызирали зъ пôдъ опущеныхъ рѣсниць, були якѝ-сь мляво-синѝ. Сьому чоловѣкови могло бути зъ пятьдесять рокôвъ, але його душа очевидно була молодою, бо въ него проявилась видима радôсть. що провидѣне наслало йому гостей.

— Прошу близше! Що? Жовнѣры? Чи знову ґоты напали?

— Де тамъ, — вôдповѣвъ Амазій, — але мы шукаемо далеко гôршого розбишаки, нѣжь сыны Амалѣвъ, якогось христіянина, богохульника (тутъ вырецитувавъ на память увесь приказъ), якогось чарôвника, що вмѣе неймовѣрну штуку вбивати зъ далека...

— Чарôвника тутъ нема, — сказавъ Фока — але по селахъ повно злодѣѣвъ. Вони навѣть не ждуть, щобы моя салата дозрѣла, щобъ ажь тодѣ менѣ вкрасти. Те завдае менѣ подвôйного труду, бо мушу наново сѣяти, такъ що-жь маю робити? Коли беруть менѣ салату, то видно потребують, бôльше мабуть, нѣжь я самъ, тому я прощаю имъ та дарую имъ усе, що въ мене зрабують.

— Ты надто поблажливый, — вôдповѣвъ Амазій. — Але нашъ справедливый цѣсарь наказавъ искарати проводыря тыхъ гôльтаѣвъ, бо то певно вôнъ ихъ проводырь. Я маю строгій наказъ зловити його.

— А якъ же-жь вôнъ зветь ся? — запытавъ Фока.

— Якъ вôнъ зветь ся?

Вôнъ кинувъ окомъ на свою табличку.

— Фока.

— Фока! — сказавъ убогій огородникъ. — Я його знаю, вôнъ тутъ недалеко. Вôнъ христіянинъ.

— Я маю зловити його, — повторивъ Амазій.

— Такъ се вôнъ — мовивъ Фока - христіянинъ, запеклый христіянинъ, богохульникъ. Я самъ приведу його вамъ, ще передъ заходомъ сонця вôнъ буде въ вашихъ рукахъ. Въ саму пору приходите. Фока! Будьте спокôйнѝ, вôнъ уже вашъ, вôнъ уже въ вашихъ рукахъ. Та теперь будьте моими ґôстьми, — я повиненъ приняти васъ, передовсѣмъ нагодувати. Хлѣбъ, ярина зъ мойого города, яку полишивъ на нѣмъ Фока.

— То Фока краде въ тебе салату? — спытавъ Амазій.

— Вôнъ самъ.

— Мы йому не подаруемо того.

— Надѣюсь.

И Фока мовивъ дальше:

— А тутъ маю ще закопану въ земли амфору азійського вина; я самъ нѣколи его не пю, вода зъ потока чудова...

— Мы его выпемо! — сказали жовнѣры.

— Надѣюсь, — вôдказавъ Фока.

* * *

(Конець буде.)

Дописи.

ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.
Зъ вѣденського парламенту.

Нарештѣ! Майже по рокови дожиданя дочекалась австрійська пресса того, що правительственный проектъ прасового закона прийшовъ пôдъ обрады парламенту. Про змѣстъ того проекта писавъ я свого часу въ „Свободѣ“, то-жь теперь лише кôлька словъ про його долю въ парламентѣ. Отже найперше голова „Кола польського“ А. Яворскій розкричавъ ся на презідію, що проектъ прийшовъ на порядокъ дня „нечайно“ и „Коло польське“ „не мало часу“ приготовити ся до дискусіи. Сей самый панокъ поставивъ также внесене, абы парламентарна комісія, котра дальше радити ме надъ проектомъ, складала ся не зъ 37, якъ се говорить ся въ проектѣ, а зъ 48 послôвъ. Зрозумѣла рѣчь, що польськôй шляхтѣ о змѣну теперѣшного прасового закона не то що не ходить, але вона навѣть не хоче еи. Теперь польська пресса въ Галичинѣ може безкарно писати про Русинôвъ, що лишь захоче, а руська й писнути не смѣе, бо заразъ конфіската и процесы; а коли обовязувати ме новый законъ, то польська пресса вправдѣ нѣчого не стратить, але за те руська зыскае, чого власне польська шляхта не хоче. И загаломъ при новôмъ прасовôмъ законѣ, особливо коли-бъ народнымъ посламъ въ парламентѣ удало ся усунути його недостатки, повѣяло бы свобôднѣйшимъ духомъ въ Австріи, а свобôдный духъ въ Австріи, се грôбъ для пановання польськои шляхты. Яворскій тому и поставивъ свое внесене на збôльшене комісіи до 48 членôвъ, бо чимъ бôльша комісія, тымъ скорше можна справу вôдволѣчи. Ну, а парламентъ — ухваливъ внесене Яворского безъ нѣякого протесту. Австрійськихъ послôвъ такъ уже вымучили рôжнѝ бучѣ, що вони вже все роблять теперь лѣниво, якъ мертвый рукою“...

Зъ правительственнымъ вôйсковымъ предложенемъ, котре парламентъ позвычаю вôдôславъ до окремои комісіи, було въ тôй комісіи дуже круто. Пôдчасъ нарадъ бувъ моментъ, що 17 членôвъ комісіи було противъ предложеня, а лише 15 за нимъ. Пôдчасъ голосованя воно все таки перейшло: зъ 32 присутныхъ членôвъ голосувало 18 за, а 14 противъ. Зъ руськихъ опозиційныхъ послôвъ належавъ спершу до вôйсковои комісіи баронъ Никола Василько, а коли вôнъ (не знати, зъ якихъ причинъ) зложивъ той мандатъ, руській клюбъ — якъ доносило „Діло“ — мавъ выслати на його мѣсце дра Короля. Однакъ при голосованю не було зъ Русинôвъ нѣкого, и опозиція ст... оденъ голосъ. Вôйскове предложене, со... на зъ „державныхъ кон... ностей“ и тутъ якъ р... нагода показати свою ... зиційнôсть прав... а особливо, ко... йде въ комісіи, д... ють одиницѣ, - ал... кѝ послы пропустили ... нагоду. И що тутъ помо...

жуть всѣ ухвалы рôжныхъ зъѣздôвъ про ведене найскрайнѣйшои опозиции, коли люде такѝ?!...

Передъ 'вôйною.

Можливо, що стоимо (т. е. не мы, Галицкѝ Русины, а Австро-Угорщина) передъ можливостію вôйны зъ Турєччиною. Справа ся така: Турецькій султанъ, якъ звѣсно, угнетає такѝ не на жартъ христіянъ-Македонцѣвъ, котрѝ знову черезъ те вѣчно бунтують ся, творять революційнѝ комітеты и. т. д., щобъ выбити ся зъ пôдъ турецького ярма. Въ тôй справѣ заинтересована Болгарія, котра рада бы тѝ христіянськѝ землѣ прилучити до себе и котра дає пристановище всѣмъ македонськимъ революційнымъ комітетамъ, — а також Австрія и Росія, котрѝ грають ролю опѣкуновъ христіянського населеня на Балканѣ. Недавно всѣ европейськѝ ґазеты трубѣли, що султанъ пôдъ напоромъ Австрїи и Росіи позаводить рôжнѝ полекшѣ для своихъ христіяньськихъ пôдданыхъ, але показало ся, що султанъ, пôдъюджуваный Нѣмеччиною, котра не хоче, абы вплывы Австріи и Росіи скрѣпили ся, про такѝ реформы й не думає. Вôнъ знає, що всякѝ полекшѣ для христіянъ зближає Туреччину до утраты христіяньськихъ земель, тожь волить вôйну, и теперь на македоньско-болгарськôй граници находить ся поверхъ 300-тысячна турецька армія. Болгарія, надѣючи ся помочи Росіи, а то й Австріи, збропть ся и собѣ,— ну, а Австрія и Росія, що такъ сьвято обѣцювали вымусити на султанѣ высше згаданѝ полекшѣ, мабуть не захотять компромітувати ся. Що зъ того выйде, покаже ть ся въ найблизшôй будучности; покищо фактъ, що Австрія на цѣлôй лініи робить систематичнѝ военнѝ приготованя, перевозить до Боснїи масами военнѝ материялы и т. п. Очевидно, що коли до чого прійде, то й руськѝ хлопцѣ пôдуть „боронити цѣсаря и вôтчины", будуть проливати свою кровь, — а якже, бо цѣсаря нѣбы хтось зачѣпає въ Вѣдни, а Турки нападають на нашу вôтчину-Галичину, помагають польськôй шляхтѣ дусити хлопськѝ страйки?!...

Латінізація Василіянокъ

Недавно донесли ґазеты, що игуменя жѣночого Василіяньского монастыря въ Яворовѣ уступила зô свого становища, не хотячи згодити ся не зреформоване монастыря. Крокъ за крокомъ: зреформували єзуиты Василіянъ, теперь беруть ся до Василіяпокъ, а туй-туй уже вôзьмуть ся до студентôвъ тельоґіи по семинаріяхъ. А мы ще говоримо, що римо-католики не люблять нашого обряду! Якъ-же не люблять, коли такъ ревно дбають про него?!

Польській арцибіскупъ Більчевскій

Той самый, що заѣхавъ свого часу руського хлопа въ лице, коли той просивъ о дозвôлъ для своєи жѣнки латинячки перейти на руське, — хотѣвъ сими днями выєднати у вѣденьського правительства дозвôлъ на затягнене гіпотечнои пожички на арцибіскупськѝ добра, бо йому треба грошей на кольонізацію Руси Мазурами. Польськѝ ґазеты пишуть, що тыхъ грошей треба на будованє каплиць на Руси, ну, а каплиць треба тымъ Мазурамъ, що прійдуть на Русь, або на те, щобъ можна було перетягати на латиньство душѣ греко-католицкого обряду... На разѣ бізнесъ не удавъ ся, бо правительство не позволило на позичку.

Посмертнѝ згадки.

За упокой душѣ пок. о. Бончевского вôдправивъ 10 с. м. поминальне богослужене у Львовѣ о. Данило Танячкевичъ при участи питомцѣвъ львôвскои духовнои семинаріи.

Въ Болеховѣ померъ д. 9 с. м. о. Иванъ Озаркевичъ, чоловѣкъ, що давнѣйшими роками бравъ живу участь въ політичнôмъ житю галицькихъ Русиновъ, бувъ посломъ до парляменту, провôдникомъ звѣстнои хлопськои депутаціи до Вѣдня пôсля выборôвъ до сойму 1895 р., котру, якъ звѣстно, нашъ „Найяснѣйшій тато" копнувъ ногою словами: „Adieu meine Herren', — а 1897 р. бувъ головою выборчого консолідаційного комітета, устроеного народовцями и москвофілами. Покойный числивъ себе до „твердои" партіи однакъ не розумѣвъ сего такъ, якъ розумѣють теперѣшнѝ москвофілы, — а иронія долѣ хотѣла, що всѣ його дѣти находять ся въ народнôмъ таборѣ, а деякѝ зъ нихъ, якъ пр. писателька Наталія Кобриньска, займуть навѣть мѣсце въ исторіи поступу украиньско руськои націи.

17. Лютого 1903 р. **М. Л.**

Pleasant Home, Man., Canada.

Почтенa Ред. „Свободы",!

Дуже есьмъ змушеный правдиво донести чеснымъ читателямъ нашои щирорускои часописи „Свободы" о нашихъ кольоніяхъ, Плесантъ Гомъ и Ґімлі, понеже чесный дописуватель Иванъ Попикъ зъ Вінніпеґу, въ 10. ч. „Свободы" донѣсъ о нашихъ кольоніяхъ, такъ само и панъ Цѣхоцкій неразъ доносивъ, але нѣколи зъ правдовь не годять ся ихъ дописи, або грубо мылять ся, що до матеріяльного положеня; то нашѝ Русины потроха вже доробились тай сяко-тако задоволенѝ, але зъ другои стороны треба ще довгѝ лѣта бороти ся въ справѣ святôй реліґійнôй, за любимый обрядъ рускій, и на якôмъ степени мае стояти. — Завсѣгды маємъ правдиво признати честь и славу нашôй любôй редакціи „Свободы", що якбы не тотѝ ревнѝ просвѣтителѣ руского народу то певно давно вже були бы рускѝ люде зô своимъ обрядомъ загнанѝ до оборы французкихъ бискупôвъ въ Канадѣ.

Отъ якъ теперь мало стати ся въ Ґімлі, въ мѣсяцю лютôмъ приѣхавъ о. Жолдакъ а панъ Залецкій привôзъ его своими кôньми зô стаціи Тулїонъ, такъ посходили ся господарѣ до Зеленицкого и зачавъ розмову зъ о Жолдакомъ самъ Зеленицкій запытанемъ, якъ тутъ буде зъ нами Русинами, що польскѝ ксьондзы Кулявѝ заходять до насъ и тай дѣти крестять, слюбы дають и пишуть метрики, котрѝ запевно до французкого бискупа подають. А на тое о. Жолдакъ благенько сказавъ, що певно вашъ записъ подае до бискупа, але раджу вамъ быстьте не хрестили дѣтей у Кулявого, можете самѝ хрестити, тай звычайновь водовь зôляти, а не дайте записати Кулявымъ.

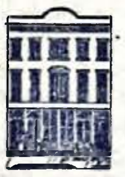
На другій день службу божу въ церкви вôдправивъ и пропопоВѣдь красно въ словѣ божôмъ выголосивъ, гай похваливъ, що Русины добре тримають ся свого руского обряду и казавъ, що вôнъ до насъ приѣхавъ на довшій часъ, такъ на мѣсяць, бы всѣхъ Русинôвъ великодной сповѣди выслухати, та щобы сходили ся що дня по полудни, сповѣдати ся. Такъ прійшли люде до церкви сповѣдати ся старѝ и молодѝ, а нашъ о. Жолдакъ выймае зъ кишенѣ паперъ и оловець, и зачинае кождого сповѣдника записувати и выпытувати ся зъ котрого повѣта и села, тай нумеръ его фармы. Але люде надъ тымъ застановили ся, а чесный госп. Зеленицкій застерѣгъ людей, щобы ся не записували, бо надъ нами висить якась зрада, и такъ щось пару жѣнокъ и дѣтей выспoвѣдало ся, тай записавъ ихъ, а решта не хотѣли ся сповѣдати анѣ записувати. Тай священикъ, нашъ добродѣй ставъ и каже: Я васъ не силую, якъ не хочете, то я васъ не можу безъ запису сповѣдати, и пôйшовъ зъ церкви до хаты н. Зеленицкого. И пытають ся о. Жолдака на що при сповѣди записує, а вôнъ каже, що менѣ треба, якъ мене хтось запытае ся, въ котрôй я кольоніѣ бувъ, зъ котрыми людьми бачивъ ся, и щобы въ порядку сповѣдь ишла. А нарештѣ каже, чи сякъ чи такъ, то тымчасомъ мусите належати до француского бискупа, поки руского не буде, а священика не достануть безъ вѣдомости бискупа вініпеґского французкого, а втôмъ ставъ до бесѣды старый хрунь, Никола Червонякъ и на Зеленицкого повставъ остро грубыми словами, ты сякій, такій, черезъ тебе ксьондза не будемо мати, я жебымъ пôвъ фармы записавъ на французкого бискупа, а най я маю такого правдивого ксьондза, якъ належить. Щожъ такій неписьменный макогôнъ розумѣе ся на правдивôмъ ксьондзу. А такихъ хрунѣвъ найдесь двохъ и у насъ въ Плесантъ Гомъ. По тôй усѣй колотнечи забравъ ся о. Жолдакъ побувши три дни, и зъ чимъ приѣхавъ, зъ тымъ вôдъѣхавъ.

Дописувательови, Иванови Попикови зъ Вінніпеґу, хтось мусѣвъ наговорити небылиць на Зеленицкого, що хотѣвъ папери тои церкви вôддати о. Жолдакови за $200, и що та церква належить до місіи французкои и записана на двохъ комітетôвъ. А то всьо въ цѣлости не правда, бо ще громада въ Ґімлі и Плесантъ Гомъ жадныхъ паперôвъ нема вôдъ церкви, анѣ не е на нѣкого записанѝ, а якъ будуть нашѝ церкви докôнченѝ, тогды выберуть чотырохъ тростісôвъ и пôдуть до ляндъ-офісу и запишуть на громаду свою церкву незалежну, тай такъ достануть дідъ, ажъ тогды буде важный паперъ, а теперь ще нема що продавати, а по друге, г. Зеленицкій не е комітетомъ и нема противъ чого протестувати, якъ радить дописуватель.

На жаль мушу сказати що о. Жолдакъ ще на вôдъѣздѣ вôдъ насъ сказавъ, що вôнъ не знае що мы е: Русины, цыганы чи Индіяны, що не хочемо вѣрити въ Римъ, анѣ въ бискупа французкого, а незалежну церковь хочемо будувати. Не знати чи львôвскій митрополитъ, Шептицкій о тôмъ знае, якъ о. Жолдакъ орґанізуе Русинôвъ, чи на тое выславъ его, бы Русинôвъ златиньщити? Не утопилисьмо ся въ Океанѣ Атлянтицкôмъ, то о. Жолдакъ хоче насъ затопити у морѣ французкôмъ. А по друге, якбы то було єли бысьмо належали до обряду латиньского або французкого? Требабы змѣнити нашѝ молитвы, що мовивъ що дня: »За молитвами св. отець нашихъ Господи Исусе Христе, Сыне Божій помилуй насъ«. То тую молитву мусѣли бысьмо цѣлкомъ выкинути, або „за молитвами отець французкихъ" говорити; а ще тымъ хрунямъ треба пригадати, що говорять символь вѣро-исповѣданя, а най си добре зауважають, що говорять:»Вѣрую во единую, святую апостольскую церковь«, але не въ римску або французку. Отже есть тутъ въ обохъ кольоніяхъ громадка Полякôвъ обряду латиньского и вже ставлять ажь два костелки, але не хочуть належати до французкого бискупа, кажуть, що ихъ костелъ буде reformowany niezależny, а нашихъ пару хрунѣвъ хотять бути пôдъ бискупомъ французкимъ, але ничь они намъ не пошкодять, бо насъ е бôльше а вони най стережуть 'ся »Осы«, бо якъ на нихъ спаде а покусае, то можуть спухнути, а зъ того не вылѣчать ся. А чесный панъ Попикъ дуже добре зробивъ бы, слибъ донѣсъ до вѣдомости читателямъ Свободы, якъ ся стапе зъ вінінеґскими комітетами церковными що писали до Сп. Державъ за православнымъ попомъ а 10. мар. с. р. приѣхавъ самъ православный епископъ до Вінінеґу, але прошу писати правдиво, не такъ, якъ о кольоніяхъ Ґімлі и Плесантъ Гомъ.

Антôнъ Волчукъ.

НОВИНКИ.

— **Памятайте на „Руско-Народный Домъ Еміґраційный въ Америцѣ" и высылайте жертвы до касіера пôдъ адресою:** Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., **а заразомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою:** Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

— **Бучерню** и ґросерню заложили на спôлку въ Ансоніи, Конн. два Русины Ив. Борошовичь и Теод. Цѣркотъ. Щасть Боже!

— **Ансонійскѝ** Русины начали будову прекрасного помешканя для священика. Мають въ касѣ готового гроша повызше $1.300 долярôвъ. Щобы однакъ на будову „плебаніи" не мусѣли запожичати грошей у чужихъ и платити высокихъ процентôвъ, ухвалили они попозичати самѝ по 25, 50 и 100 долярôвъ безъ проценту. Въ протягу одного тыжня зложили Русины зъ Ансоніи и Дерби 2.070 долярôвъ на сю цѣль, а 920 долярôвъ, присбѣцяли зложити въ короткôмъ часѣ. Єсть надѣя, що и Русины зъ Seymour та Waterbury позичать на будову со пару сто долярôвъ. Такъ повиннѝ робити всѣ другѝ американьскѝ Русины, коли хотять що небудь робити а не мають въ касѣ досить готового гроша и не позичати у Лонасосіейшенсъ або депнде та платити величезнѝ проценты.

— **Въ** Mt. Carmel, Pa. заснувалось хлопяче брацтво им. Арх. Михаила. Цѣль товариства: просвѣта и запомога на случай слабости.

— **Всѣмъ** котрѝ просять насъ о цѣнники рускихъ книжокъ, скажемо коротко, що цѣнникъ нашихъ книжокъ е поданый въ кождôмъ числѣ „Свободы". Особныхъ цѣнникôвъ мы не друкували.

Редакція.

— **Пише** намъ п. Мат. Семенюкъ зъ Мекісъ Раксъ Па.: „Я зовсѣмъ годжусь зъ идеями и змаганями „Свободы. Тодѣ, коли всѣ Русины Украинцѣ будуть перенятѝ сими идеями, почне ся красна доба для неньки Украины, Высоко въ гору зможемо пôднести тодѣ нашь стягъ и бороти ся за нашу волю, пôсля слôвъ Тараса Шевченки:

И вражою, злою кровю
Волю окропѣте!...

А я додамъ еще:

Коли всѣхъ насъ разомъ злучить
Одна гадка, цѣль одна,
Нарôдъ нашъ буде могучимъ
Не вмре наша вôтчина.

Отже зерно сѣяне Свободою, таки не падае на камѣнь.

— **Поймали пташкôвъ.** Андрей Климъ зъ Alliance Pa, що мае въ краю жѣнку и сына утѣкъ зъ 18 лѣтною дѣвчиною Зузанною Бучина до Ансоніи, Конн, и тутъ живъ зъ нею на вѣру. Власти въ Ансоніи довѣдались про се вôдъ констабля, котрого приславъ до Ансоніи отець дѣвчины щобы еѣ привѣвъ до дому. Поліція арештувала 23-го марця Андрея и Зузанну а коли Зузанна не хотѣла вертати домôвъ зôстала засуджена на 7 долярôвъ кары и 30 днѣвъ арешту Андр. Клима такожь засуджено на 7 дол. кары и 30 днѣвъ арешту. Теперъ обое сидять въ арештѣ, Се повинно бути научкою для всѣхъ тыхъ, що мають жены въ краю а тутъ жиють зъ другими, бо Америка хотяй фрі контрі, але такѝ провины карае тяжко. Єслибъ було кому о тое старатись то кождый, хто мае жѣнку въ краю а тутъ жие зъ другою мôгъ бы достати кôлька лѣтъ арешту.

— **Всякѝ** пытаня въ справѣ книжокъ позôстануть безъ вôдповѣди, наколи мы тыхъ книжокъ не маемо, а на добавокъ интересована сторона не заплатила за нихъ наперeдъ.

Редакція.

ВСЯЧИНА.

Свѣтъ въ числахъ.

— Въ нѣмецкôмъ парляментѣ засѣдае 62 робôтничихъ послôвъ.

— На Буковинѣ е 401 народныхъ шкôль и 1264 учителѣвъ.

— Въ касѣ Сп. Державъ е 240 міліонôвъ долярôвъ въ золотѣ, а 462 міліоны въ срѣблѣ.

— Анґлійскій парляментъ ухваливъ недавно 179 міліонôвъ 184 тысячѣвъ 205 долярôвъ на будову новыхъ кораблѣвъ военныхъ и на побôльшене маринарки о 5000 люда. Мае бути побудованыхъ 30 новыхъ кораблѣвъ.

— Пôсля найновѣйшого обчисленя живе въ китайскôмъ царствѣ 426 міліоновъ 447 тысячь 224 душъ.

— Въ Китаю припадае 39 жителѣвъ на 1 квадратовый кільометеръ землѣ.

— На 10 тысячь люда ледво оденъ држивае до 100 рокôвъ.

— Пôсля урядового обчисленя коштуе будова сиберійскои зелѣзницѣ 192 міліоны 300 тысячь долярôвъ, а ея довжина выносит 3.700 кільометрôвъ.

— Въ 830 р. мали Чехи лише 14 періодичныхъ выдавництвъ, въ 1870 вже 72, въ 1880 число ихъ выносило 190, въ 1890 було 450, въ 1894 пôднеслось до 528, а въ сѣмъ роцѣ дôйшло до 752. Зъ того выходить въ Чехіи 545 часописей, на Моравіи и Шлеску 135, у Вѣдни 10, въ Словаччинѣ 30, въ Нѣмеччинѣ 2, у Франціи 1, а въ Америцѣ 74.

— На цѣлôй кули земскôй умирае рôчно 33 міліонôвъ людей; се значить на оденъ день 91 тысячь 554, на одну годину 3 тыс. 73, а на одну мінуту е 62 случаѣвъ смерти.

— Загальна вартôсть будинкôвъ шкôлъ народныхъ въ державѣ Ню-Йоркъ выносила 1901 року 71 міліонôвъ 30 тыс. 111 долярôвъ.

— Подружени взагалѣ живуть довше, чимъ люде вôльного стану. На 10 тысячь подруженыхъ е вôдъ 24 до 43 такихъ, що доходять до 70 року житя, пôдчасъ коли мѣжи неженатыми не ма ихъ бôльше якъ 17 до 25.

Копиця сѣна.

Бачивъ ты брате копицю сѣна? — Агій скажешь, ото дурне говорене, кôлько то я тыхъ копиць накидавъ у старôмъ краю.

Ну, а якъ ты ихъ покладавъ, що ты собѣ мѣркувавъ, оттакъ укладаючи верству за верствою? — Ты мовчишь та я и не хочу твоеи вôдповѣди. Я тобѣ самъ вôдповѣмь, що ты певно нѣчого не думавъ, хиба абы сѣно не замокло та не зôгрѣло ся.

А однакъ, видишь брате, у такôй простôй копици сѣна е для тебе велика наука.

Диви ся, якъ ты закладаешь спôдъ широко и моцно, то на тое, абы на тôмъ спôдѣ утримавъ ся цѣлый стôгъ.

Такимъ спôдомъ, такимъ поденемъ помѣжь людьми е робôтникъ, чи то вôнъ е хлѣборобомъ, чи майнеромъ, чи фабричнымъ робôтникомъ.

Хлопъ годуе ихъ всѣхъ, а робôтникъ робить за всѣхъ.

Коли ты ставишь копицю, то выбираешь мѣсце сухе та безпечне.

Щаслива та суспôльнôсть, котра умѣе забезпечити своихъ робôтныхъ людей, котра е заснована на справедливости.

Коли стôгъ сѣна зле заложеный, вôнъ розвалить ся за найменшимъ вѣтромъ.

Оттакъ розвалило ся вже богато державъ, котрѝ або не вмѣли або не хотѣли подбати за щасте своихъ робôтникôвъ.

Коли прійде буря, то зôрве верхъ копицѣ — спôдъ лишить ся завсѣгды.

Робôтникъ не боить ся революціи, бо революція може му принести хиба полѣпшене его гôркои долѣ.

Коли твоя копиця була зле поставлена, а падали дощѣ, що ты робивъ, абы сѣно не зôгнило, не попсувало ся? — Ты прійшовъ до стога и вилами розвалив'есь усьо, щобы перевѣтрило ся та пересушило.

Отсе саме треба зробити зъ такими державами, де е бѣда та нужда, та де неправда — гнилизна панує. Таку державу треба перевернути изъ корѣнемъ та поставити свѣжу зъ новыми порядками.

Що сказавбы ты на таке? Приходишь до сѣна, а оно курить ся гей гнôй. Пхаешь руку до середины, горяче. А тутъ приходить твôй братъ тай каже: Не роби нѣчого, сѣно буде добре. Правда, що ты бы сказавъ, що вôнъ або дурень або ворогъ, що завидуе тобѣ твоеи працѣ.

Ну! а хто е тѝ люде, котрѝ видять бѣду та нужду руского народу пôдъ Ляхами та Москалями а кажуть що всьо е all right?! Чи не е то розумно, абы перевернути изъ корѣнемъ увесь старокраевый ладъ?!

Чи не потреба позбути ся тои гнилизны, якою е дармоѣды царѣ та паны та старосты та усѣ тѝ полчища неробôвъ, вôдъ котрыхъ ажь курить ся изъ руского нашого стога?

Очи видять, що Русинамъ зле; сотки тысячь насъ покинуло не зъ за добра а зъ нужды рôдный край. Та хочь мы и покинули нашѝ подертѝ стрѣхи та курнѝ хаты, тѝ бѣднѝ нашѝ села намъ все дорогѝ. Бо на тôй нещаснôй земли мы лишили нашь пôтъ, у нѣй лежать кости нашихъ батькôвъ, по нѣй ходять нашѝ пріятелѣ та родина. И серце наше все насъ туды тягне до тыхъ гôръ нашихъ зеленыхъ, до степôвъ безкраихъ, до рѣкъ нашихъ веселыхъ.

Серце тягне, а розумъ каже намъ остати оттутъ. А чому?! Чижь наша земля така бѣдна, що насъ погодувати не годна?

Ой нѣ! Такого богацтва, яке Богъ розсипавъ по святôй Руси, не ма може нѣгде у свѣтѣ. Але сѝ богацтва е для усѣхъ, лише не для робучого народу. Черезъ царску та паньску кривду не було тамъ тай не ма добра для робôтныхъ людей. И мы не вертаемо вôдси до старого краю, бо тутъ воля а тамъ кайданы, бо тутъ чоловѣка мають за чоловѣка, а тамъ за худобу. — Милый край, люба родина, дорога пріязнь, та надъ усьо дорожша свобода! И хиба остатный пôдлець, коли самому добре, не схоче того самого добра и другому рôдному, свому.

Хиба кацапъ зможе бути такимъ проклятымъ, що самъ жіе на свободѣ, а братамъ бажае неволѣ.

Та мы не оглядаймось на смѣте! Мы несѣмь высоко прапоръ свободы, будьмо революціонерами, отверто голосѣмь, що зъ усѣхъ силъ будемо помагати нашимъ братамъ у старôмъ краю, щобы перевернули теперѣшный несправедливый ладъ, та щобы на звалищахъ царскихъ престолôвъ побудовали щасливу, робôтничу державу!

Н. С.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday
by the Svoboda Publ. Co.,
111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его статя, допись и т. п. були надруковані въ „Свободѣ“ въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы ѣѣ дôстали найдальше въ попередну суботу.

Уваги.

На одномъ мітинґу чувъ я, якъ оденъ бесѣдникъ такъ говоривъ: „Одного разу бачивъ я оттакій образъ: На сподѣ бувъ намальованый робôтникъ, на робôтнику стоявъ паньскій ґазетяръ, на ґазетяри попъ, на попѣ енералъ, а на самôмъ верху царъ. Коло кождои особы була надпись. Царь тримавъ за чубъ еднорала и коло того була надпись „я всѣхъ беру за чубъ“, коло енерела було написано „я всѣхъ рубаю“, коло попа „я за всѣхъ молю ся“, коло ґазетяра „я за всѣхъ и на всѣхъ брешу“ а коло робôтника, котрый ажъ зôгнувъ ся пôдъ такимъ тягаромъ стояло: „а я всѣхъ годую и нести мушу.“

Колимъ той образъ побачивъ — говоривъ бесѣдникъ — така злость и жаль обхопили мою душу, що я хоть се бувъ лише образъ, на ввесь голосъ крикнувъ: „Дурный робôтнику, и чого ты двигаешь ихъ усѣхъ?! Чижь не мають они своихъ здоровыхъ рукъ и нôгъ, абы ходити та на хлѣбъ заробляти?!“ —

Оттаке чувъ я, а ты рускій робôтнику, мѣркуй якъ знаешь.

Москвофулы славять царя и московскій рай. Чомужь не заберуть ся туды, а затроюють своимъ стервомъ вольный воздухъ въ вольнômъ краю. Колибъ Украина була вольною, мы и хвильки не сидѣлибы оттутъ, а вернулибъ на рôдну землю. Мы ще й маемо ясну задачу оттутъ: на вольной земли выдавати таку часопись и такі книжки, котрі отворять очи усѣмъ рускимъ невольникамъ. Але якои бѣсовои мамы московскі рабы смердять оттутъ, коли у Росіи такій для нихъ гараздъ. — — Мы знаемо чому. Бо у Росіи е своихъ дурнѣвъ досыть; тожь они не потребують спроваджувати ихъ ажь зъ пôдъ Горлиць.

Батюшко Турвевичь редакторе темного „Свѣта.“! Чому вы разъ на разъ крадете?— Та то правда, васъ выховавъ царскій урядъ, котрый своихъ чиновниковъ вчить красти „по указу“. Лише, якъ уже крадете, то обкрадайте Москалѣвъ, а не Украинцѣвъ. А то видите якось не ладно — брешете, що Украины не ма, а ту Украину обкрадаете разъ по при разъ.

Чи знаете люде, що значить по англійски „товдъ“? Товдъ чи Товтъ то е така обридлива жаба або ропуха, котра зô злости выкидае изъ себе ѣдь, коли ю хто притолочить.— Намъ дуже прикро, що батюшка зъ Wilkesbarre носить се саме имя. Нехай наша увага не буде у гнѣвъ ему.

Нашь Русинъ такій благий, що хто не хоче, то му теше кôлки на головѣ. Навѣть такі Словаки, котрі, абы не згинути зъ голоду, латають горшке та выконують певні операціѣ на бычкахъ та веприкахъ въ старомъ краю, навѣть такій мізерный народъ горшкодраѣвъ хоче надъ нами тутъ старшувати. Та покижь то того вже буде!? Доки лѣнивого Русина буде мавъ кождый за дурня?! Се встыдъ и ганьба, абы славный, рускій народъ дававъ ся провадити першому лѣпшому сомарови!

Я бачивъ разъ малого циганчука, котрий водивъ на ланцуху старого медведя. Кôльканайцять лѣтный циганчукъ гравъ на бубнѣ и бивъ медведя дручкомъ а медвѣдь таньцювавъ.

Чи не е тымъ дурнымъ медведемъ не оденъ Русинъ котрый такъ танцюе, якъ му заграе Ляхъ, Москаль, жидъ або Словакъ?!

Коли говоримо слово Ляхъ, то розумѣемо старокраевыхъ Поляковъ въ Галичинѣ. Американьскі Поляки не всѣ суть намъ шкôдливі, а декотрі навѣть мають цѣлкомъ здоровый поглядъ на нашу руску справу, якъ н. пр. польска ґазета „Ameryka“ и др.

Чому? Декотрі люде допитують ся нашихъ священиковъ чому они не скаржать до суду ту банду вôдъ „Брехнѣ“ за те, що обкидуе ихъ болотомъ въ своѣй шматѣ и въ книжцѣ п. з. „Попики-Радикалы“. На те вôдповѣдь така: Чи бомъ мае що до страченя якъ его запозвуть до суду? Голого не обôдруть, его хочь хто заскаржить то вôнъ або переносить ся до другого стейту и тогдѣ шукай вѣтра въ полю а якъ нѣ то буде ждати на судъ, бо знае, що на бизнесѣ не стратить, бо голый якъ святый турецкій. Утраты чести не лякае ся также, бо єи вже давно загубивъ. Скажѣть жежь теперь, добрі люде якъ зъ такими людьми може священикъ волочити ся по судахъ, котрый привязаный до одного мѣсця, мае почуте своеи чести та пошанôвокъ мѣжь своими и чужими? Зъ бомами и морально низькими людьми жаденъ чесный чоловѣкъ бороти ся не буде.

О. Обушкевичь на старôсть взявъ ся до „всестороннего пользованя“ але не на дичину, лишь на всѣ галицкі парафіи, бо угро-русскіи вже му надоѣли. Недавно ѣздивъ до Джерси сити, и впросивъ ся на нôчлѣгъ до одного тамошного руского робôтника, и вôдходячи вôдвдячивъ ся пенсильвенійскими долярами всѣмъ его дѣтямъ, щобы въ тотъ спосôбъ показати любовь ко „лемковскому народу“. Въ дѣйсности ходило ему о пôдбурюванѣ людей противъ тамошного галицкого священика.

Хто знае жите и дѣяльнôсть о. Об. въ Америцѣ, той пригадае собѣ легко, якъ той сивый-отчикъ майже въ кождôй парафіи бурривъ и ривъ лишь въ той цѣли, абы еще бôльше збогатити. ся Но все на свѣтѣ мае конець! и якъ то приповѣдають старші люде, яке жите — така смерть.

Братя робôтники!

Трохъ Вашихъ братôвъ, честныхъ Русинôвъ и членôвъ „Союза“ сидить въ арештѣ. Дôстались они тамъ не за злодѣйство, або за яку другу провину, але за те, що пôдчасъ страйку боронили робôтничу справу. Братя! Жены и дѣти тихъ 3 робôтниковъ, хотять ѣсти а ихъ мужѣ и вôтцѣ сидять замкненѣ въ арештѣ! Але ще не конець на томъ, бо компаністы старають ся всѣми силами, щобы они були засудженѣ на довгі лѣта арешту.

Братя, поможѣть имъ! Сежь не чужі люде, а ваші рôдні братя; се не скебы, а юнійні робôтники майнеры.

Жертвы присилайте на адресъ редакціи Свободы, Svoboda, Box 418, Olyphant, Pa.

Кожда хочь и найменча жертва буде публично поквитована и за кожду хочъ найменчу жертву дякуе вамъ въ имени увязненыхъ вже на передъ

Комітетъ.

На увязненыхъ страйкерôвъ рускихъ зъ Олифанту жертвували.

О. М. Стефановичь сколектувавъ въ церкви въ Питсбурґу въ Недѣлю Хрестопоклонну	17.88
Вже квітована сума	624.83
Разомъ	$642.71

Ґде есть?

Хто хоче шукати своихъ краяновъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошенє напередъ.

Де е

мои братя Андрей и Теодоръ Вислоцкій. родомъ изъ Словицѣ, повѣта сяноцкого (Галичина)? Братъ Теодоръ мае бути десь коло Питстонъ, Луз. Ко. Па., бо я тамъ его лишивъ передъ 6 ма роками. Братъ Андрей е мабуть коло Силверъ Крікъ, Кар. Ко. Па., де належавъ до »Соединенія« ч. братства 48. Хто бы знавъ про нихъ, або они самі, най ласкаво дадуть менѣ знати на адресу:

Alex. Wislocky
120 Prair Str.
Elizabeth, N. J.

Де є

мôй вуйко, Алексѣй (Лешко) Штехъ, родомъ зъ Мисцовы, повѣта Коросно, въ Галичинѣ? До Америки приѣхавъ передъ 17. роками и мае бути десь въ охрестностичвъ Джанставнъ Па. Хто-бы зъ поважаныхъ читателѣвъ „Свободы“ знавъ про мѣсце его перебуваня, або вôнъ, най зволить ласкаво донести менѣ на адресу:

Fecko Sysak, Box 28
Desloge, Mo.

Где есть?

Харитина Куликъ, родомъ зъ Преґонины, въ Галичинѣ. Высокого росту, жовте волосе, мае лѣтъ 20 до 22. Приѣхала въ Маю 1902 року. Перебувае мабуть въ околици Елизабетпорту. Н. Дз. Хто бы знавъ о нѣй або она сама нехай зголосить ся на адресу:

Alexandra Chamkovich,
8 May Str.
Ansonia, Conn.

Историія москальофільства въ Америцѣ.

(Дальше.)

Його овѣявъ свободный духъ, але не духъ правдивои вôльности, а вôльнои корупціи. Вôнъ „зъ американізувавъ ся.“ А якже! вôнъ Американецъ! Въ устахъ грубе циґаро, въ кишени американьскій „yellow paper“, въ головѣ порожна дума. Чижь не Американецъ? Вôнъ вже не простый якійсь Гладикъ, а „mister Hladick. “Вôнъ „mister Hladick“, а до того рускій патріотъ: уряджуе театры, балѣ, орґанізуе „общество им. батюшки Наумовича. А и говорити вмѣе до народу: цѣлковитый Американецъ. Певно, що вмѣе, коли наслухавъ ся такъ богато всѣлякихъ оповѣдань зъ ню йорского житя, и такъ богато наволочивъ ся по всѣлякихъ кухняхъ (Еміґраційного Дому), передсѣнкахъ (міліонера Вандербільта), и бедрумахъ рускихъ въ Ню-Йорку. А бесѣда його подôбна до зôпсуваного, пôдкупного. простацкого, та необразованого бувшого шефа поліціи въ Ню-Йорку, Mr. Devery. Послухайте, якъ сей шефъ говоривъ до народу.*)

„Peepil, I am one of the common peepil, just like yourselves. I am one of yer. I ain't agoin't ter answer the ocurillous circalars what has been put round der districks. I ain't agoin't ter talk about the violations that have been put upon innercent peepil in this here districts. Peepil have had their flowerpots moveb, their showcases taken have off the street because they dared ter favor me. I call them mean politics. I call it a purty state of affairs when reform heads of departments stoop to this. Inclosing I want ter say that it is up ter you, peepil. You can decide what yer want, and I hope ye will decide to send John C. Sherman back to Buffalo and Goopwin to de ice dock.“

Гладика бесѣда дуже подôбна до оттои повысше наведенои. єго „Правда“ акуратно въ томъ стилю „редаґована“. (?). И нѣхто другій зъ американьскихъ москальофілôвъ, крôмъ него и господина Тылявского зъ другого великого мѣста Пітсбурґа, не потрафить такъ (розумѣе ся, (найлѣпше,) до народу промовляти. Тылявскому жежь не дивниця: вôнъ крутивъ ся коло такои „американьскои“ ґазеты, якъ „Slovenski American“ тай коло такаго „американа“, (бувши ще въ Mayfield) якъ наганячь выборчій, Господинъ Шлянта.

Америка дала москальофілямъ »style«. А той »style« не полягае только въ »паньскомъ убраню«, але и въ особливомъ розположеню духа, котре есть найблизше американьского »ragtime«. Рôжниця е въ томъ, що Американецъ рѣдко коли нустить ся на ragtime, а москальофілъ завсѣгды. Само слово москальофілъ пригадуе орґіи, та дуже помыливъ бы ся той, хто хотѣвъ бы рôвнати орґіи москальофілôвъ краевыхъ до москальофілôвъ тутешныхъ. Въ краю все ще е якіись законы, котрі не дозваляють розрушувати народу до безтяму. Тутъ инакше, Свобода безкрая, ледво менча, якъ на дикихъ степахъ. Москальофілъ мае широке поле. Вôнъ може бурити, розбивати, клеветати, нищити. А що вôнъ зъ роду політикеръ, то сѣй его роботѣ хиба смерть може положити конець. єго політика чисто »америцка« и можемо смѣло сказати, що неоденъ американьскій трампъ бачучи роботу Гладика & Co., мôгъ бы повстыдатись своеи несмѣлости и необоротности. Що до політики москальофілъ перейшовъ всяке ожидане. Въ него політика всюды, въ церквѣ, школѣ, братствѣ, сальонѣ, по ылицяхъ, тай по наймізернѣйшихъ бедрумахъ. Вôнъ »політикуе« чи тамъ »кікуе« на все: на церкви, братства, колекту, фонетику Украинцѣвъ, радикалôвъ, и Богъ знае на що. Вôнъ все въ »політицѣ«, и вôнъ цѣлкомъ не дбае, якôй вôнъ політицѣ служить. Се бачимо досконало на Шлянтѣ, Гладику и Тылявскимъ. Коли Шлянта »стоить« въ републиканьскôй партіи, то Гладикъ въ демократичнôй; коли Шлянта служить царославнымъ, то Тылявскій служить Унґарамъ; коли Гладикъ служить Ровнянкови, то Тылявскій служить о. Іоану Сабови, пайбôльшому ворогови простого народу. Они потрафлять свои душѣ вывертати якъ хто хоче. И хто хоче, може ихъ мати, але за ....грошѣ. Они потрафлять зробити зъ себе, если хто хоче и чудо.., Не на дурножь они грали по руско-американньскихъ театрахъ.

Шлянта, Тылявскій и Гладикъ не суть только „політикерами“ — они и въ „бізнесѣ.“ Всѣ они суть покутными адвокатами простого люду. Всѣ они суть на менчу и на бôльшу скалю аґентами. На менчу скалю, бо трудять ся всѣлякого рода посередництвомъ, якъ продажею шифкартъ, та лапанемъ шлюбôвъ для своихъ „попôвъ“, а на ширшу, бо запрягши ся въ москальофільске ярмо о. Обушкевича провадять нарôдъ въ чужі таборы, якъ словацкій, та цареславный.

Та вся ихъ робота не приходить имъ безинтересовно. Они за те все дôстають грошѣ, а маючи тіижь можуть передъ простымъ рускимъ робôтникомъ грати ролю „панôвъ“ Якъ и каже ся, за грошѣ все купишь: и циґара, и пива, и добрі куры, на які такъ ласый „сладкопѣвецъ“ Тылявскій.

Ихъ паньство заимпонувало неодному, мѣжь иншимъ и с. Теофану Обушкевичеви. О. Обушкевичь побачивъ передъ собою „чистыхъ Американцѣвъ“ ну и настала злука. Звычайно, „Паны“ (съ кого ті паны? чи не съ простого хлопа?) до панôвъ. Але горе тому хлопови, коли вôнъ зачне то все „паньство“ поширати!

(Дальше буде)

*) Мы не перекладаемо сего маленького уступу зъ бесѣды Mr. Devery, бо пашь перекладъ анѣ не мôгъ бы вôддати всеи хитрости и „делікатности“ сего демаґоґа. Правопись и англійщина уступу, есть дуже хибна та незвычайно характеристична.

Справы „Союза.“

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЪ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ, NORTHAMPTON, PA.
Заст. касіера.....И. Глова, EXCELSIOR, PA.

Радні:
М. Туровъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Нячута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грапонь.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошъ.....Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.....Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югаєъ, К. Кобанъ, А. Валаескій, Ння. Доброескій.

Контрольна комісія:
о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Каждый членъ платить на мѣсяць только 70 центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете 600 долярôвъ посмертного, а 300 дол. за жену и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центовъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ житя, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ дôстанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекурацін (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ орґанізаціяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи рускои орґанізаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Просимо

Вп. секретарôвъ „Союза“, щобы подавали точнй адресы новоcтупившихъ дорослыхъ членôвъ „Союза“, записаныхъ на цѣле посмертне сейчасъ до редакціи „Свободы“. Такъ само просимо подавати намъ якъ найточнѣйше всякй змѣны адресôвъ членôвъ „Союза“, списъ членôвъ суспендованыхъ, выступившихъ, вымазаныхъ, вôдъѣхавшихъ до краю и умершихъ.

Редакція „Свободы“.

ПОСМЕРТНЇ † ВѢСТИ.

Лещиньскій Юстинъ. членъ Р. Н. С. въ Шамокинъ, Па. померъ 9. марця 1903. Смерть наступила черезъ попечене при експльозіи. Осиротивъ жену и трое дѣтей.

Вѣчна ему память!

Квітъ

на $130.96 (сто трийцять долярôвъ 96 ц.), котрй я Юліянна Капитула отримала яко посмертну запомогу по моимъ отцю Симеонѣ Дудѣ зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ, за що складаю сердечну подяку.

Cohoes, N. Y. March 21. 1903
Юліянна Капитула
СВѢДКИ: Максимъ Жидякъ. Михаилъ Маяхричъ.
Мѣсцевый Урядъ: Гнатъ Федорко, предсѣдатель, Даміянъ Мерена, секретарь.

Квітъ

на $76.15 (сѣмдесять шѣсть долярôвъ 15 ц.), котрй я Гарасимъ Капитула отримавъ яко кошта погребовй Симеона Дуды зъ Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Cohoes, N. Y. March 21. 1903.
Гарасимъ Капитула
СВѢДКИ: Максимъ Жидякъ, Михаиль Майхричъ.
Мѣсцевый Урядъ: Гнатъ Федорко, предсѣдатель, Даміянъ Мерена, секретарь.

Квітъ

на шѣстьсотъ долярôвъ, котрй я Настя Юркôвска зъ благодаренiемъ отримала яко посмертну запомогу по моимъ мужу Петрѣ зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Перегрника дня 5. марта 1903.
Настя Юрковска
СВѢДКИ: Петро Василець. Михаилъ Красноселъскій.
Вôдъ Уряду парохіяльного въ Перегринцѣ
Іоаннъ Мышковскій, священникъ.

Квітъ

на двѣста долярôвъ, котрй п. Емиліянъ Дурнякъ отримавъ яко надзвычайну запомогу зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Burden, N. Y March 19. 1903.
Емиліянъ Дурнякъ
СВѢДКИ: Иванъ Шовскій. Кузма Василенко.
Урядъ М. Р. Н. С. Вôддѣлъ 63.
М. Стефановичъ, секретарь. Андрей Телепъ, предсѣдатель.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Оповѣщене.

Мешкаючихъ подальше братôвъ Русинôвъ повѣдомляю, що пôврôчный мітинґъ братства св. Йоана Хрестителя въ Десложь, Мо. вôдбуде ся дня 12 апрѣля с. р.

Горнѣтъ ся, купами вступайте до Р. Н. Союза. Розважте собѣ що тамъ платить ся лише 70 центôвъ мѣсячно, а въ салунѣ пустить ся иногдѣ и 4 доляри наразъ. Подумайте, що смерть не зважае на нѣкого, а жена и дѣти вашй могуть лишити ся безъ пôдмоги и помочи.

На тôмъ мітинґу будемо принимати за половину вступного.

Иванъ Галайда, секретарь
Box 23, Desloge, Mo.

Оповѣщене.

Братство св. Йоана Хрестителя въ McKeesport, Pa. подае до вѣдомости своихъ членôвъ, що брацкій мітинґъ вôдбуде ся сего мѣсяця не въ трету недѣлю по першôмъ, якъ звычайно, але въ другу, себъ-то дня 12. апрѣля (Недѣля Цвѣтна). Въ трету недѣлю припадае Воскресеніе Господне, отже не лицюе въ той день скликувати мітинґи.

Мих. Ірацовъ, пред.

Братство св. Йоана Хрест. въ Трауґеръ Па. выбрало слѣдуючихъ урядникôвъ на рôкъ 1903: Александеръ Семаницкій, предсѣдатель; Андрей Боцонь, мѣстопредс. Михайло Ющакъ, секретарь; Василь Кащикъ касіеръ; Илько Мацко (першій) заступ. секретаря, Илько Мацко (другій) дозорця хорыхъ въ Calumet Pa и United Pa.; Семанъ Гарнаґа дозор: хорыхъ Humpreese и Klodike Pa.; Иванъ Семановъ дверникъ; О. Михаиль Валогъ и Миколай Ротко контрольоры.

Братство св. Ап. Петра и Павла въ Gradatim, Pa. выбрало слѣдуючихъ урядникôвъ на рôкъ 1903:

Иванъ Пласконь, предсѣдатель братства; Петро Винярь, секретарь; Семанъ Гирила, касіеръ; Иванъ Прочакъ, записникъ; Онуфрей Бережный, дозорець хорыхъ; Мих. Буракъ, дверникъ.

Братскй мітинґи вôдбувають ся въ першу недѣлю по першôмъ каждого мѣсяця. Адреса братства така:

Peter Winyar,
Box 13 Gradatim, Pa.

M 37

Важне!

Хтобы мавъ яку-небудь справу до залагодженя въ старôмъ краю, якъ: продажа ґрунту, справа спадкова, сплата довгôвъ, спроваджене грошей, пашпорты, справы войсковй и всякй иншй справы, що мусять переходити черезъ руки консуля, най удасть ся до **ЮРІЯ ХИЛЯКА** на адресу: Geo. Chylak, Box 368 Olyphant, Pa.

ПРОШУ УВАЖАТИ!

Всѣ, котрй потребують календарѣвъ Р. Н. Союза, нехай пишуть по нихъ не до редакціи „Свободы,“ але на адресу головного секретаря Союза.

Mr. S. Yadlowski,
Box 76 Jersey City, N. J.

Редакція.

Купуйте книжки!

Замовляйте тôлько тй книжки, котрй тутъ поданй.

Грошѣ присилайте напередъ.

За пересылку платимо самй.

Американьскій шляхтичь	15
Ближній, оповіданя	1.00
Борба клясъ	10
Багнітки	10
Бiблія мала	30
Богацько галасу зъ нічевa, комедія	70
Возникъ Геншель	20
Весела книжочка зъ образками	30
Вôдкритя Америки	10
Гумористика	10
Гамлетъ	90
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.00
Дослѣды зъ поля статистики	10
Духъ часу	80
Дезертиръ, Ковалева	60
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що про землю	10
Дивнй пригоды Комаха Сантвина	25
Енеїда Котляревского	50
Економічне положене руськихъ селян в Угорщині, Е. Еґана	10
Забобоны та ворожбицтво	20
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Записки школяра	20
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	5
Календарь для Ам. Русинôвъ (1903)	25
Кльод Ґе	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Коваль Бассімъ	60
Казки Ірімôвъ	25
Казки Ірімôвъ опр.	40
Казки народнй	25
Казки народнй опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капиталъ и праця	10
Карби — гуцульскі новелї	30
Казка про жида	10
Молитвенникъ „Хвалите Господа“	$1.20
Молитвенникъ „Осанна“	40
Молитвенникъ для старшихъ	60
Молитвенникъ для дѣтей	15
Молитвенникъ для дѣтей	20
Микола Палкинъ	10
Нечитальникъ	10
Народнй казки	25
На добродѣйнй цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	16
Наріз в неволї	10
Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
Оповѣданя С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя Стороженка	10
Оповѣданя для дѣтей	20
Оповѣданя про хоробрыхъ боґôвъ	15
Пригоди Дон-Кіхота	40
Повѣсти Устіяновича	50
Про вôдступныя вôдъ рос. православія	[illegible]
Покарана лож, комедія	[illegible]
Повѣсти [illegible]вича	[illegible]
Подорож до краю великанів	[illegible]
Паньскі жарти	[illegible]
Розказы про силы природы	[illegible]
Русины пряшівскоі епархії	[illegible]
Розмова Поляка зъ Русином	[illegible]
Свекруха, комедія	[illegible]
Словарь російско-укр. (4 томы)	[illegible]
Сім казок	[illegible]
Словаки чи Русины	[illegible]
Тарасъ Бульба	[illegible]
Творы Ст. Руданьского	[illegible]
Тымко Гаврилюкъ	[illegible]
Хмельницкій и Хмельнищина	[illegible]
Чума горѣлчана	30
Якъ повставъ свѣтъ?	15
Яблочникаръ, комедія	15
Як козам роги выправляють?	10

SVOBODA, Box 113, Olyphant, Pa.